

Sygn. akt III U 445/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2014r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Witkowski
Protokolant:	sekr. sądowy Beata Dzienis

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 września 2014r. w Suwałkach

sprawy **M. W.**

przeciwko Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

o umorzenie należności

w związku z odwołaniem M. W.

od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 3 czerwca 2014 r. znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 445/14

UZASADNIENIE

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 03.06.2014r. odmówił M. W. umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 28.276,72 zł.

W uzasadnieniu decyzji Prezes ZUS wskazał, że nie zachodzą przesłanki do umorzenia tych należności określone treścią art. 68 ustawy z dnia 28.11.2003r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2013r. poz. 1456), który stanowi, że tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach można umorzyć te należności.

Z przeprowadzonych ustaleń wynikało bowiem, że M. W. posiada orzeczony stopień niepełnosprawności, nie pracuje, nie wykonuje prac dorywczych, to jednak pobiera zasiłek stały z MOPS-u i jest właścicielem nieruchomości.

Wypłacone natomiast świadczenia w zastępstwie osoby zobowiązanej do alimentów podlegają zwrotowi, co oznacza, że M. W. ma obowiązek zwrotu wypłaconych świadczeń wraz z 5% opłatą na pokrycie działalności funduszu alimentacyjnego. Konieczność spłaty zadłużenia jest konsekwencją wieloletniego niewywiązywania się przez M. W. z obowiązku alimentacyjnego wobec dzieci, natomiast trudna sytuacja materialna rodzica nie zwalnia go z powyższego obowiązku.

Ponadto wskazał, że argumenty we wniosku o umorzenie nie mogły stanowić podstawy do wydania pozytywnej decyzji w zakresie umorzenia, gdyż w analizie dotyczącej zakresu umorzenia zadłużenia brał pod uwagę możliwość ściągnięcia należności na drodze egzekucji (z wynagrodzenia, ze świadczenia rentowego/emerytalnego lub innych składników majątkowych etc.). Ocena zaś spłaty nie oznacza możliwości tylko jednorazowego uregulowania należności, ale i spłaty zobowiązań w dłuższym okresie czasu.

W odwołaniu od tej decyzji M. W. domagał się umorzenia należności z tytułu wypłaconych z funduszu alimentacyjnego. Podniósł, iż to z uwagi na chorobę alkoholową nie wywiązywał się z obowiązku alimentacyjnego. Co prawda wpłacał małe kwoty, ale wszystko pochłaniały koszty komornicze. Leczył się z powodu uzależnienia od alkoholu ale nie przyniosło to rezultatu. Jeżeli miał pracę to szybko ją tracił i taka sytuacja trwa do dzisiaj. Z powodu uzależnienia jest osobą schorowaną, cierpi na szereg ciężkich i przewlekłych chorób, ma zapalenie trzustki, cukrzycę, torbiele na nerkach etc. Z powodu stanu zdrowia sam potrzebuje pomocy i opieki, bo jest wrakiem człowieka. Otrzymuje zasiłek stały w wysokości 529zł, który przyznał mu MOPS. Jest on jednak niewystarczający na pokrycie podstawowych potrzeb egzystencjonalnych. Z pozostającej mu kwoty 159zł miesięcznie nie jest w stanie pokryć jeszcze rat na spłacenie zadłużenia wobec funduszu alimentacyjnego. Z uwagi więc na tną trudną sytuację materialną i osobistą oraz stan zdrowia wniósł o uwzględnienie odwołania.

W odpowiedzi na odwołanie Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie uzasadniając jak w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, iż pismem z dnia 14.03.2014r. złożył do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach wniosek o przyłączenie się do egzekucji z nieruchomości w trybie art. 927 kpc. Postanowieniem z dnia 25.03.2014r. postępowanie egzekucyjne z nieruchomości stanowiącej 1/2 udziału gruntu oddanego w użytkowanie wieczyste o pow. 0,0608ha, działka nr (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta przez SR w Suwałkach o numerze KW (...), zostało zawieszona. Następnie postępowanie egzekucyjne z nieruchomości zostało umorzone na podstawie postanowienia komornika sądowego z dnia 12.05.2014r. W tym kontekście wskazał, iż fakt umorzenia postępowania egzekucyjnego nie ma wpływu na podjęte rozstrzygnięcie w zakresie odmowy umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego. W świetle mianowicie brzmienia art. 68 ustawy o świadczenia rodzinnych, ocena przyczyn, z powodu których można byłoby umorzyć zaległości, mieści się w kategorii swobodnego uznania organu rentowego, który indywidualnie bada przesłanki warunkujące podjęcie decyzji o umorzeniu. Umorzenie jest uzależnione od wystąpienia „szczególnie uzasadnionych przypadków związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną”. Ponadto określenie „w szczególnie uzasadnionych przypadkach” oznacza, że zasadą jest egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności może nastąpić wyjątkowo, w sytuacjach szczególnych. Trudna sytuacja zaś materialna, brak stałych dochodów bądź ich osiągnięcia na bardzo niskim poziomie, jest okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, gdyż uruchomienie funduszu alimentacyjnego następowało tylko wówczas, gdy dłużnik nie miał majątku ani dochodów podlegających egzekucji (częściowa lub całkowita bezskuteczność egzekucji). Nie jest to więc szczególna okoliczność w rozumieniu przepisów, na co wskazywał m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17.10.2006r. sygn. akt II UK 77/06.

Sąd Okręgowy w Suwałkach ustalił i zważył, co następuje:

Odwołania za uzasadnionego uznać nie można było.

Zgodzić się mianowicie należy z Prezesem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, że po stronie odwołującego się nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek usprawiedliwiający umorzenie obciążających go należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaconych za niego należności alimentacyjnych.

Za szczególnie uzasadniony przypadek można bowiem uznać tylko taki, kiedy to wszystkie względy przemawiają za umorzeniem w danej sprawie należności alimentacyjnych. Taki zaś po stronie odwołującego się nie zachodzi. Podkreślenia wymaga, iż zasadą jest egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach.

Za "szczególnie uzasadnione przypadki" związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego uznaje się natomiast niezależne od zobowiązanego alimentacyjnie nagłe sytuacje losowe lub nadzwyczajne, które sprawiają tak wyjątkowo trudne warunki, że nie jest on w stanie na bieżąco ani w dającej się przewidzieć perspektywie regulować obarczających go zaległości alimentacyjnych bez uszczerbku dla jego zdrowia lub naruszenia innych istotnych dóbr najbliższych członków rodziny (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 05.06.2013r. sygn. III AUa 22/13, LEX 1327594)

Do przyjęcia, iż zachodzi "szczególnie uzasadniony przypadek" pozwalający na umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego nie wystarcza nawet ustalenie, że zobowiązany aktualnie nie posiada środków utrzymania, ale konieczna jest także ocena, iż przy uwzględnieniu jego wieku, stanu rodzinnego, kwalifikacji zawodowych oraz rokowań zdrowotnych nie będzie on w stanie również w przyszłości spłacać tych należności bez narażenia siebie i swojej rodziny na pozbawienie możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Podkreślić należy, że instytucja umorzenia należności wobec funduszu alimentacyjnego ma charakter wyjątkowy i może być stosowana jedynie właśnie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Wykładnia możliwości skorzystania z umorzenia należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego w przypadkach szczególnie uzasadnionych związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, dotyczy nadzwyczajnego zwolnienia zobowiązanego z długu alimentacyjnego, co następuje kosztem uszczuplenia środków funduszu ubezpieczeń społecznych, i z tej przyczyny powinna być ścisła, a nie rozszerzająca.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy uznać należy, że sytuacja odwołującego się nie wyczerpuje przesłanek szczególnie uzasadnionego przypadku związanego z jego sytuacją zdrowotną, rodziną i majątkową. Odwołujący powoływał się na zły stan zdrowia i w tym zakresie przedłożył szereg dokumentów wskazujących na występowanie konkretnych schorzeń, w tym przewlekłych. Jednak okoliczności związane ze stanem zdrowia nie zostały w żaden sposób ocenione pod kątem niezdolności do pracy, gdyż odwołujący się nigdy nie występował o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Natomiast Sąd może jedynie potwierdzić, iż faktycznie odwołujący cierpi na pewne schorzenia, co wynika z dokumentacji medycznej, jednak nie można już przesądzać, iż faktycznie jest on niezdolny do pracy – całkowicie czy też częściowo.

Nie uszło również uwadze Sadu, iż odwołujący się notorycznie uchylał się od obowiązku alimentacyjnego. W aktach ZUS-u znajduje się dokumentacja datowana na 1991r., gdzie żona odwołującego wносиła już o wszczęcie egzekucji wobec odwołującego się. Taki stan utrzymywał się przez cały okres istnienia obowiązku alimentacyjnego. W dniu 23.06.2006r. organ rentowy decyzją numer (...) ustalając wysokość zadłużenia odwołującego wobec funduszu na kwotę 28.276,72zł, która to kwota nie uległa zmniejszeniu ani o złotówkę do dnia dzisiejszego. Za bezpodstawne uznano zatem twierdzenia odwołującego się, iż podejmował działania w celu spłacenia zadłużenia. Wiedział bowiem i zadłużeniu i oczekiwał na jego umorzenie.

Odnosząc stanu zdrowia odwołującego się Sąd miał również na uwadze fakt, który odwołujący się sam podnosił w odwołaniu, iż jego obecna sytuacja wynika z choroby alkoholowej. Co prawda stan uzależnienia może wpływać i wpływa negatywnie na życie osobiste i zawodowe takiej osoby, jednak zaniechania którego, dopuścił się odwołujący, brak dowodów na podejmowanie kroków polepszenia swojej sytuacji zdrowotnej, i finansowej nie może skutkować premiowaniem takich postaw. Zdaniem Sądu za sprzeczne z treścią powołanego wyżej przepisu byłoby zwalnianie z obowiązku, jaki ciążył i nadal ciąży na odwołującym, w sytuacji, gdy to z jego winy i jego działania, a raczej zaniechania, doszło do wystąpienia zadłużenia. Ponadto obecny stan zdrowia nie jest wynikiem ujawnienia się w sposób nagły poważnej choroby, która zupełnie wyłączyła go z rynku pracy. To działania odwołującego się spowodowały, iż obecnie jego stan zdrowia jest na takim, a nie innym poziomie.

Ponadto istnieją inne realne możliwości uzyskania przez odwołującego się dodatkowych dochodów lub środków pieniężnych, a mianowicie ze współwłasności nieruchomości. Mógłby bowiem uzyskać dodatkowe fundusze, które umożliwiłyby spłatę zadłużenia. Zgodzić się mianowicie trzeba z prezentowanym w tym zakresie stanowiskiem judykatury, czego wyrazem jest choćby wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22.08.2006r. za sygn. akt III AUa 581/06, że pominięcie tych wszystkich okoliczności i umorzenie zadłużenia w całości byłoby premiowaniem

postaw odwołującego się prezentowanych przez niego w przeszłości. Umorzenie zaś postępowania egzekucyjnego w tym zakresie niczego przesądzać nie może, gdyż w przyszłości zawsze istnieją możliwości uzyskania z nieruchomości stosownych środków pieniężnych, choćby przez wszczęcie w tym zakresie nowej egzekucji przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Nie można wszakże zgodzić się z postawami zaniechania swoich podstawowych obowiązków rodzicielskich i społecznych, kiedy to osoba zainteresowana nie jest w stanie w należyty sposób usprawiedliwić swego wcześniejszego nagannego zachowania się. Uznanie przecież w przypadku odwołującego się żądania umorzenia należności wynikających z zadłużenia w funduszu alimentacyjnym byłoby sprzeczne ze zwykłym poczuciem sprawiedliwości i tym bardziej premiowaniem prezentowanych przez niego w przeszłości postaw nie zasługujących na uznanie społeczne. Przecież odwołujący się nie wykazał, że zawsze był niezdolny do pracy. Nie bez znaczenia w zakresie ustaleń faktycznych jest też to, że dotychczas nie zwrócił się do likwidatora o zawarcie układu ratalnego, którego ewentualne zawarcie umożliwiłoby mu uniknięcie zbędnego ponoszenia kosztów egzekucji komorniczej i ograniczenia odsetek.

Podkreślić należy, że na osobie, na której ciąży obowiązek lub zaległości alimentacyjne nie powinna być w całości zwolniona z tych zobowiązań, jeżeli ma jakiegokolwiek realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych. Powoływanie się na zły stan zdrowia przy posiadaniu innych możliwości spłaty zadłużenia, jest bezpodstawne. Inaczej takie stanowisko, jak wynika z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10.11.2010r. sygn. I UK 119/10 (LEX 686798) prowadziłoby do nielogicznej konstatacji, że alimentacyjnie zobowiązany, który posiada realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych powinien być premiowany umorzeniem należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu biernej postawy lub bezzasadnego oczekiwania, że jego długi alimentacyjne zostaną umorzone kosztem stron lub innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych z uszczupleniem funduszy tego systemu.

Mając zatem to wszystko na względzie Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie.

PW/mt